

# Slutrapport

## Ekonomiskt stöd till utvärdering av lokalt brottsförebyggande arbete

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har utvärderats med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå).

Brå publicerar ett urval av slutrapporterna på myndighetens webbplats för att sprida kunskap om goda exempel och hjälpa andra aktörer i deras brottsförebyggande arbete. Det här är en sådan rapport.

För sakuppgifter och slutsatser i dessa rapporter står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på [www.bra.se/ekostod](http://www.bra.se/ekostod)

Utvärderad med stöd från: 

## Projektutvärdering slutrapport — löpande utvärdering

### Mall för projektutvärderingens slutrapport extern utvärdering

#### Vad ska rapporten innehålla?

Rapporten ska ge en tydlig bild av projektets inriktning och verksamhet. Målgruppen är personer som inte har tidigare kunskap om projektet men utgör också en central återkoppling till projektledningen och projektgruppen.

#### Vem ansvarar för rapportens innehåll och kvalitet?

För rapportens innehåll ansvarar den anlitade utvärderaren, Social Research Connections. De personer som genomfört utvärderingen är fil.dr Jörgen Sparf och fil.dr Evangelia Petridou.

1. Grundinformation	
Projektnamn Unga mot extremism – Skåne och Blekinge	Ärende-ID 4.2.1-191-20 (Arvsfondens diarienummer)
Stödmottagare Flamman Socialt förebyggande centrum	Organisationsnummer 802497-2567
Redovisningsperiod fr.o.m. 2022-04-22	Redovisningsperiod t.o.m. 2023- 12-31
Projektets startdatum 2020-10-01	Projektets slutdatum 2023-12-01
Projektets totala budget 11 481 535 kr	Budget för utvärdering 399 600 kr

### 2. Utvärderingens upplägg och genomförande

Redogör för projektutvärderingens upplägg och genomförande.

- När påbörjades utvärderingen?
- Ange budget och tid för utvärdering
- Beskriv metoder i genomförandet
- Beskriv former för dialog och rapportering

#### Start- och slutdatum för utvärderingen

Utvärderingen påbörjades i april 2022 och slutförs vid projektets slut. Då Covid-19-pandemin har medfört förseningar i projektet kommer utvärderingsuppdraget att avslutas så snart detta har utförts till fullo enligt avtal.

### **Metoder i genomförandet av utvärderingen**

Utvärderingen av projektet Unga mot extremism – Skåne och Blekinge (UME–SB) har gjorts utifrån en modell för löpande utvärdering som beskrivs i separat avtal mellan projektorganisationen (Flamman Socialt förebyggande centrum) och utvärderaren (Social Research Connections [SRC]). Modellen baseras på utvärderarnas tidigare erfarenheter från ledning och utvärderingar av projekt av liknande karaktär som UME–SB. Enligt modellen bedömer SRC projektet utifrån dess logik och behovsstyrda insatser samt bidrar med löpande uppföljningar och analyser som ett bidrag till lärande och erfarenhetsspridning. Avslutningsvis genomför SRC en slututvärdering av projektet som är både summativ (sammanfattande) och formativ (lärande).

I slututvärderingen analyseras projektet även utifrån ett antal bedömningskriterier som baseras på OECD:s utvärderingskriterier<sup>1</sup> och egna lärdomar om framgångsrika projekt. Slututvärderingen baseras på delrapporteringar, projektdokumentation (projektbeslut, lägesrapportering etc.), avstämningar med projektledningen och -gruppen samt intervjuer med projektledning, projektgrupp, styrgrupp och samarbetspartners.

Inom ramen för utvärderingen har SRC använt följande metoder:

- Dokumentstudier av projektbeslut, lägesrapporter, projektets metodbeskrivning och utvärderingar av aktiviteter etc.
- Löpande avstämningar med projektledaren och projektmedarbetare
- Intervjuer med projektledningen, projektmedarbetare, representanter från styrgrupp samt ett urval av samarbetspartners
- Insatser för kommunikativ rapportering

### **Former för dialog och rapportering**

SRC och projektledningen för UME–SB har under uppdragets gång haft löpande avstämningar efter behov via telefon, Zoom och personligen när möjlighet funnits. SRC har genomfört följande utvärderingsinsatser under projektperioden:

- **Projektlogik, 2022**

Hösten 2022 tog SRC fram en projektlogik för projektet som kommunicerades till och stämde av med projektledningen.

- **Nulägesanalyser, 2022–2023**

Under 2022–2023 genomförde SRC en serie nulägesanalyser genom avstämningar med projektledningen. Avstämningarna genomfördes vanligtvis på Zoom men i två fall på plats i Malmö. Nulägesanalysen fungerade även som ett stöd inför projektets fortsatta arbete.

SRC konstaterade i nulägesanalyserna att projektet utgår från målgruppens behov och att projektets organisation och design var ändamålsenliga för att nå uppsatta mål. Projektet bedömdes huvudsakligen ha genomförts enligt plan och hade goda förutsättningar för att nå målen. Nulägesanalyserna visade även att god hänsyn togs i förhållande till hållbarhetsaspekter i projektets olika delar, men att projektet behövde förbättra arbetet kring dokumentation av arbetssätt, metoder och lärdomar för att säkerställa att projektets resultat levde vidare efter projektavslut.

- **Delrapporter 2024**

SRC planerade leverera tre delrapporter i början av 2024—en per kommun i Tomelilla, Perstorp och Malmö. Delrapporterna var avsedda som utvärdering och återkoppling till såväl projektledningen

<sup>1</sup> Relevans, måluppfyllelse, effekt, koherens, effektivitet, hållbarhet.

<https://www.oecd.org/dac/evaluation/dacriteriaforevaluatingdevelopmentassistance.htm>.

som deltagare i respektive kommun. Då viss förseningar uppstod och det inte gick att få tag i tillräckligt med respondenter gör utvärderarna nu en gemensam delrapport för Tomelilla och Perstorp som kommer att levereras till projektägarna så snart som möjligt.

- **Slututvärdering, 2024**

Slututvärderingen av projektet genomfördes i början av 2024. SRC genomförde intervjuer med projektledningen, projektmedarbetare samt samarbetspartners. SRC gjorde även dokumentstudier av projektets utvärderingar av sina aktiviteter. SRC genomförde även fördjupade dokumentstudier av relevant projektdokumentation såsom projektansökan, beslut om stöd och projektets lägesrapporter.

### 3. P1 Projektlogiken

Beskriv projektets interventionslogik. Både hur den var tänkt från början och hur den eventuellt har förändrats under projektets gång.

- Projektets bakgrund, syfte och mål. Vad är problemet/utmaningen?
- Hur är det tänkt att projektet ska nå sina mål (effektlogik) på kort och lång sikt? Vad grundar sig antagandet på? Bygger det på tidigare erfarenhet, omvärldsanalys eller liknande?
- Vem är målgrupp för projektet?
- Har projektet följt sin ursprungliga projektlogik eller har det skett något under projektets genomförande som gör att projektlogiken behövt förändras?

Projektet grundar sig i kopplingar mellan genus, maskulinitetsnormer och våldsbejakande extremism (VBE). Utgångspunkten är studier om hur maskulint homosociala miljöer kan utgöra en risk för att utveckla en lång rad negativa attityder och beteenden såsom våldsamt och aggressivt beteende, brottslighet, homofoba attityder och att det kan leda till lägre självkänsla och obehandlad psykisk ohälsa. I ansökan beskrivs kopplingar mellan maskulinitetsnormer och socioekonomisk utsatthet, psykisk ohälsa och VBE. Vidare beskrivs hur olika så kallade "push- och pullfaktorer" såsom brist på ekonomiska möjligheter, social marginalisering, sökandet efter respekt och traditionella könsroller präglar särskilt unga killars uppväxt. Dessa tillsammans gör att unga killars jakt på mening och gemenskap och bristen därav kan leda unga in till antidemokratiska grupper, oavsett om det rör sig om kriminalitet eller våldsbejakande miljöer. Därtill har projektet en utgångspunkt i kommunernas arbete mot VBE där särskilt vikten av att inkludera unga i beslutsprocesser måste stärkas.

#### **Projektets syfte och mål**

Projektet vill fokusera på push- och pullfaktorerna och utgå från ungas egna upplevelser. Även om det i ansökan inte uttryckligen anges som ett syfte vill projektet skapa trygga rum där unga män kan diskutera och ventilera svåra ämnen, stärkas och erbjudas alternativ till destruktiva maskulinitetsnormer och andra frågor de funderar kring. Vidare, att adressera frågor som rör deras vardag och ge dem verktyg som gör dem mer motståndskraftiga mot VBE och i förlängningen förhoppningsvis även psykisk ohälsa. Därtill att möjliggöra för unga män att påverka sin egen situation och stärka deras delaktighet genom att skapa dialog och kommunikationskanaler mellan unga och beslutsfattare på kommunal nivå.

Projektet har en rad konkreta mål, som här citeras från ansökan.

#### *Konkreta mål:*

- Utveckla studiecirkelmateriel tillsammans med unga och i samarbete med Studieförbundet och våra andra samarbetspartners.

- Genomföra centrala studiecirkel med 8–12 deltagare i 10 orter i Skåne och Blekinge, med målet att deltagarna känner sig stärkta och tillsammans kan formulera önskemål till beslutsfattare kring hur man ska förebygga VBE och jobba mot destruktiva maskulinitetsnormer.
- Anordna dialogmöten på dessa orter.
- Sammanföra unga, civilsamhälle, kommun och beslutsfattare till dialogmöten
- Skapa bestående plattform där ungdomar efter projektets slut fortsatt är delaktiga i kommunens arbete mot VBE.
- Sprida studiematerialet till andra verksamheter och orter.
- Starta upp fler cirkel med utbildning inom skolan och civilsamhället i kommunerna allteftersom

*Detta ska ha förändrats:*

- Frågan om maskulinitet kopplat till våld, psykisk ohälsa och VBE ska ha lyfts i varje kommun.
- Skapat en bestående plattform på respektive ort med unga, kommunpolitiker, tjänstemän, skola, civilsamhälle med mera där ungas tankar och idéer står som grund för det fortsatta förebyggande arbetet mot VBE.
- Att vi i de kommuner vi arbetat med skapat motståndskraft bland unga som de i sin tur arbetar för att sprida vidare.
- Att kommunernas handlingsplaner mot VBE kan få större förankring i målgrupperna
- Att ha gjort effekt på kommunernas handlingsplaner så att de blir mer styrda av den faktiska målgruppen och civilsamhället
- Kunskapsnivån ska ha höjts i frågan om grundorsakerna till unga väljer att ansluta sig till våldsbejakande grupperingar och skyddsfaktorerna som ska förebygga det
- Att fler städer i dessa två län ska komma igång med sitt arbete mot VBE likt storstäderna

**Projektlogiken**

SRC bedömer att det finns en tydlig koppling mellan projektets aktiviteter och förväntade resultat och effekter, framförallt vad gäller projektets syfte och konkreta mål. Genom att genomföra aktiviteter i de olika kommunerna ska projektet uppnå bestående förändring och därmed det övergripande målet om att erbjuda alternativ till den destruktiva maskulinitetsnormen och skapa motståndskraft mot VBE hos unga män.

Under hösten 2022 genomförde SRC en analytisk projektlogik och tog fram en illustration som visar projektlogiken för projektet (se bilaga). Denna diskuterades med projektledningen. Analysen visade att projektets aktiviteter var väl kopplade till förväntade utfall och effekter. Den enda koppling som var svag gällde det målsatta utfallet att "skapa bestående plattform där ungdomar efter projektets slut fortsatt är delaktiga i kommunens arbete mot våldsbejakande extremism." Detta utfall hade nämligen bara en indirekt koppling från aktiviteterna.

De huvudsakliga aktiviteterna i projektet är:

1. Utveckling och produktion av studiecirkelmaterial.
2. Rekrutering av unga i de deltagande kommunerna genom framför allt uppsökande verksamhet, civilsamhället och genom skolor.
3. Utbilda cirkelledare i de deltagande kommunerna. Alla cirkelledare godkänns av Studieförbundet och kommer också att gå igenom Studieförbundets ledarutveckling i tre steg: Ledarutveckling steg 1 fokuserar på rollen som cirkelledare i Studieförbundet. Ledarutveckling steg 2 handlar om inlärningsprocesser och kommunikation. Ledarutveckling steg 3 fokuserar på ledarrollen

4. Studiecirklar för de rekryterade ungdomarna. Studiecirklar hålls på de olika orterna, med 8–12 ungdomar i varje. Studiecirkeln innehåller 10 moduler. Varje modul består av 1–3 träffar á 3 studietimmar (en studietimme är 45 min). Alla moduler berör en eller flera maskulinitetsnormer samt en riskfaktor för att söka sig till våldsbejakande miljöer.
  - a. Modul 1: Maskulinitet och könsroller.
  - b. Modul 2: Radikalisering och våldsbejakande extremism.
  - c. Modul 3: Känsloreglering och konflikthantering.
  - d. Modul 4: Psykisk hälsa.
  - e. Modul 5.
  - f. Modul 6. Viktimisering och självbild
  - g. Modul 7. Geopolitisk resiliens: Diskussion kring nationell och internationell politik och medias rapportering och retorik.
  - h. Modul 8. Teologisk/ ideologisk resiliens: Att känna igen extrema åsikter som rättfärdigar våldshandlingar och hur vi kan bemöta och utmana dem.
  - i. Modul 9: Skapa förändring.
  - j. Modul 10. Planera inför dialogmöte
5. Hålla dialogmöte i de deltagande kommunerna.
6. Studiecirkelmaterialet utvärderas, uppdateras och förbereds för vidare spridning.
7. Att sprida materialet till andra instanser (skola, civilsamhälle m.m.) och andra kommuner.

#### **Följt eller inte följt projektlogik**

Intervjuer och nulägesanalyser visar att projektet överlag har genomförts enligt plan och överlag med framgång. Det har inte skett några större avvikelser som påverkat genomförandet. Projektet har haft kontinuerliga avstämningar och genomfört kvalitetssäkrande utvärderingar löpande för att kontinuerligt stämma av att genomförandet ligger i linje med uppsatta mål.

SRC bedömer att samtliga aktiviteter har genomförts planenligt och upptagit den största delen av projektgenomförandet. Projektet har i skrivande stund framgångsrikt genomfört studiecirklar i tio kommuner.

SRC:s bedömning är att projektets syfte har uppnåtts. Projektets egna utvärderingar visar positiva resultat. Även de centrala målen för projektet har uppnåtts.

SRC:s bedömning är att förändringsmålen har varit en utmaning för projektet. Det är tveksamt om projektet har påverkat kommunens arbete och ungdomars inblandning i det på längre sikt. Å andra sidan kan projektet ha sått frön hos ungdomarna som inte blir synliga förrän många år efter genomförandet. Det utvärderingen kan se är att de unga män som deltar känner sig stärkta och tillsammans kan formulera önskemål till beslutsfattare kring det lokala förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Detta framkommer i de genomförda KASAM-skattningarna med deltagare och de enkäter som har fått fyllas i av deltagare av studiecirkeln och studiecirkelledare.

Det har varit bitvis svårt att få kommuner att delta i projektet och även de som har deltagit har varierat i engagemang. Dialogmötena har otvetydigt varit positiva, men det är även här svårt att uppskatta om de får någon effekt in i kommunen och dess pågående arbete. Vidare har målsättningen att etablera bestående plattformar i kommunerna inte uppnåtts. Bristen på koppling mellan aktiviteter och målsättningen påvisades i projektlogiken (se ovan). Detta ska dock inte nödvändigtvis ses som en svaghet. Det visade sig vara en alltför ambitiös och administrativt omständlig målsättning. Istället jobbade projektledningen agilt och flyttade fokus till befintliga forum, arenor och metoder där ungdomar kan påverka politik och lokal samhällsutveckling. (Se vidare under 6.)

#### 4. P2 Processen

Redogör för projektets sammanhang, organisation och förankring.

- Vem eller vilka kan ta vid där projektet slutar, föra resultaten vidare och bidra till långsiktiga effekter?
- Finns det kopplingar till ordinarie verksamhet? Är det t.ex. tänkt att resultaten/verksamheten ska integreras i ordinarie verksamhet? Hur ska det i så fall ske och finns det indikationer på att det sker?
- Arbetar projektet med nya och innovativa metoder? Hur ska lärdomarna från dessa i så fall spridas? Finns det tecken på att det sker?
- Behöver projektet finansiering efter projekttidens slut? Hur arbetar man i så fall för att säkerställa det? Finns det tecken på att det kommer att ske?

#### Vem eller vilka tar vid där projektet slutar?

Tre av projektets mål tar sikte på verksamheten efter projektslut:

- Skapa bestående plattform där ungdomar efter projektets slut fortsatt är delaktiga i kommunens arbete mot VBE.
- Sprida studiematerialet till andra verksamheter och orter.
- Starta upp fler cirklar med utbildning inom skolan och civilsamhället i kommunerna allteftersom

Det första målet har inte uppnåtts. I intervjuerna med projektledningen

I någon mån har lokala plattformar skapats genom de idéer och initiativ som uppkom på dialogmötena och den information som gavs om existerande verktyg och arenor för medborgares delaktighet i demokratiska beslutsprocesser. Det verkar därmed finnas förutsättningar att hålla engagemanget vid liv efter projektslut, men om de ska vara sammanhållna som just plattformar snarare än spridda möjligheter, krävs tämligen långtgående insatser från särskilt kommunernas håll. Vad SRC kan se finns det inga konkreta förslag på vilka som ska ta över stafettpipen i de olika kommunerna. Det är förvisso positivt att projektledningen har ett öppet förhållningssätt eftersom förutsättningar och att organisationen kan se olika ut från kommun till kommun. Samtidigt visar anteckningarna från dialogmötena mer på idéer och förslag än att någon faktiskt tar över ägarskapet för att hålla ihop frågorna och driva dem. Ett förslag är därför att inkludera frågan om ägarskap och ansvar i kommande aktiviteter för att öka chansen till varaktig förändring.

När det gäller spridning av material och uppstart av fler studiecirklar ser SRC ingen sådan information i underlagen. Inte heller i några av intervjuerna i kommunerna har det framkommit. Projektledningen menar att genomförandet har varit viktigast och att spridningen av materialet bör ske senare, efter projektet. Under projektets gång har projektägaren vidareutvecklat och förbättrat cirkelmaterialet för att ha en optimal version vid projektslut. Det är med andra ord ett bättre material som kan spridas nu efter projektslut än hur det såg ut i början. Reglerna för projektfinansieringen medgav heller inte att projektägaren skulle gå med vinst i projektet under projekttiden, vilket motiverar att påbörja spridningen efteråt.

Målet att starta upp fler cirklar med utbildning inom skolan och civilsamhället i kommunerna allteftersom har bara uppnåtts i begränsad utsträckning. Vad SRC kan se är det endast en studiecirkel utöver de i projektet som har genomförts på en av kommunernas initiativ.

En konkret materialisering för projektets fortlevnad är den certifieringsutbildning som projektägaren har utvecklat efter erfarenheterna från cirkelarna och dialogmötena. Bakgrunden till utbildningen är att många kommuner saknar kompetens om hur man kan arbeta mot radikaliserings och VBE. I utbildningen används ett material kallat "Killar för förändring". I utbildningen ingår exempelvis temat "Livsval och utmaningar" med en lång rad övningar för att förebygga kriminella

tankemönster och verktyg för funktionell analys med ungdomen för att identifiera beteenden och förstå konsekvenser. Till det kopplas en individuell framtidsplan med konkreta steg, t.ex. CV, nästa steg i livet och liknande. Ett annat exempel är ett memoryliknande spel där styrkor och svagheter ska matchas utefter deltagarnas tankar och erfarenheter. T.ex. står det på ett av korten i kategorin utmaningar "i min familj har/hade vi det inte så bra ekonomiskt ställt." Sedan får personen titta på korten med styrkor och matcha ihop vad de tycker att utmaningen har gett dem för styrkor. Spelet är därför väldigt öppet och baseras på deltagarnas tankar och tolkningar.

#### **Koppling till ordinarie verksamhet**

Projektet ligger helt i linje med Flammans andra verksamheter och organisationens kärnvärden. Unga mot Extremism är sprunget ur *Safe Space Malmö* som Flammen drev med finansiering från Allmänna Arvsfonden 2017–2020. *Safe Space Malmö* bedrev kunskapshöjande utbildningar och konsultationer med unga i åldern 13–29 och yrkesverksamma som möter unga i sitt arbete i syfte att värna demokratin mot alla typer av antidemokratiska beteenden som kan leda till våldsbejakande extremism. Både upplägget och erfarenheterna från projektet väl lämpade att fortsätta integreras i andra projekt och verksamheter. SRC ser också stor potential i certifieringsutbildningen ovan som kan kopplas till Flammans olika verksamheter.

#### **Projektets arbete med nya och innovativa metoder**

Projektets metod skiljer sig från och kompletterar andra lokala aktörers arbete mot VBE och extremism. Även om själva formen studiecirkel inte är ny så har projektet en unik ansats i målgrupp, cirkelinnehåll och upplägget med dialogmöten.

#### **Finansiering efter projektidens slut**

Tanken från början var att kommunerna skulle ta över ägandeskapet om studiecirkelarna och driva dem vidare som en del i en påverkansplattform. Eftersom det saknades både kunskap och resurser i kommuner utvecklade projektledningen en certifieringsutbildning för framför allt tjänstepersoner på kommunerna. De som certifieras kan sedan använda sig av metoden inom ramen för kommunens verksamhet utan att den blir en extra kostnad. Utbildningen blir därför en indirekt finansiering för projektets fortlevnad

Studiefremjandet kan också finansiera cirkelledare genom kommunerna. Två cirkel i en kommun kommer exempelvis att arvoderas med Studiefremjandets egna medel.

Den produkt som projektet har utvecklat i form av metoden och materialet är färdig. Ett förslag som SRC vill lyfta fram är möjligheten att ta produkten ett steg vidare och digitalisera den. Det skulle möjliggöra att fler kommuner kan certifiera sig och använda metoden.

### **5. P3 Public debate**

Redogör för hur projektet arbetar med kommunikation och lärande.

- Hur sker kommunikation med projektets styrgrupp, projektägare eller centrala partners och aktörer som inte ingår själva projektorganisationen?
- Utgör kommunikation en betydande del av projektlogiken? Beskriv i så fall hur.

#### **Intern kommunikation inom projektet**

Den interna kommunikationen i projektet mellan de olika ledarna och projektledningen samt interaktionen med olika experter som bidragit i projektutvecklingen har fungerat mycket väl. Projektet drivs av en organisation som har lång erfarenhet av liknande verksamhet vilket gör att det fanns upparbetade erfarenheter och metoder sedan tidigare. SRC vill också lyfta fram de enskilda projektmedarbetarna enastående engagemang, kompetens och samarbetsvilja.



Projektmedarbetarna har haft regelbundna avstämningar veckovis som har skapat delaktighet och engagemang. Därutöver har de centrala personerna haft tät kontakt, periodvis dagligen för att stämma av olika saker. Projektledningen har följt projektet och varit djupt engagerad kring vilka aktiviteter som ska genomföras och vilka målsättningar som ska nås. Det har gjort det enkelt för den projektets medarbetare att hålla fokus, bocka av aktiviteterna och ha syfte och mål med projektet tydligt för sig.

En aspekt som kan påverka den interna kommunikationen i framtida genomföranden är att Studiefremjandet har begränsningar vilka de kan samarbeta med. T.ex. måste deltagandet vara frivilligt, vilket utesluter tjänstepersoner. Projektägaren Flamman har däremot inte sådana begränsningar

#### **Extern kommunikation**

Projektet har presenterats vid olika studiebesök på Flamman eller när Flamman har varit inbjudna till skolor, något nätverk och liknande. Denna typ av extern kommunikation är också kopplat till strategiska målsättningar.

Däremot har projektledningen konsekvent tackat nej till att medverka i media om projektet. Anledningen är att de deltagande ungdomarna ska skyddas. De ska inte behöva förknippas med extremism.

### **6. N1 Nyckelaktiviteter**

Redogör för de aktiviteter som projektet genomfört.

- Vad har projektet gjort? Vilka aktiviteter har genomförts?
- Vilka planerade aktiviteter blev eventuellt inte genomförda, varför inte och vad fick det i så fall för konsekvenser?
- Har förändringar under projektets gång inneburit att projektet genomfört aktiviteter som inte var planerade från början?
- Vilka utfall och resultat har aktiviteterna lett till? Hur är de dokumenterade?
- Hur har intresset varit från tilltänkta målgrupper?
- Har aktiviteterna givit upphov till oförutsedda erfarenheter eller resultat (positiva eller negativa)? I så fall vilka?

#### **Genomförda aktiviteter**

Projektet har i princip följt planen med utveckling av material, information till och rekrytering av kommuner, cirkelledare och ungdomar, utbildning av cirkelledare, genomförande av studiecirkel och dialogmöten.

#### **Planerade aktiviteter som inte blev genomförda**

I mitten av projektet började ledningen tänka om kring de tilltänkta plattformarna. Det var viktigt att omformulera det så att ungdomarna inte lovades något som sedan inte blir av. Istället började cirkelledarna prata om hur ungdomar kan vara delaktiga och påverka i den lokala politiken genom befintliga arenor och metoder, till exempel namninsamlingar, öppna möten, ungdomsråd etc. Det visade sig att ungdomarna inte känner till dessa möjligheter. Ett förslag från SRC är därför att införa en aktivitet i framtida studiecirkel där ungdomarna får prova på sådana aktiviteter. Det ger möjlighet för diskussion och reflektion samt att komma med förslag på hur dessa forum kan utvecklas.

En annan aktivitet som inte genomfördes var att utvärdera materialet med en referensgrupp. Projektägaren har stor kompetens i sin egen organisation och har nyttjat de experter som redan

finns där, bland annat genom pilottester med ungdomar och intern utvärdering och utveckling av materialet efterhand.

Projektet hade målsättningen att genomföra studiecirkel i flera kommuner i Blekinge. Då flertalet kommuner efter flera möten avböjde medverkan blev det i slutändan bara en som deltog i projektet.

**Förändringar som inneburit att projektet genomför aktiviteter som inte var planerade från början**  
En dialogmötesrapport lades till för att samla och fånga upp erfarenheterna därifrån.

Själva studiecirkelarna har varit dynamiska. Cirkelledarna har ibland lagt till särskilt lockande aktiviteter, till exempel go-cart, och integrerat dem med cirkelns syften.

#### **Utfall och kortsiktiga resultat av genomförda aktiviteter (måluppfyllelse)**

Cirkelledarna och deltagarna har fått djup insikt i de frågor som studiecirkelarna har behandlat och ungdomarna har förhoppningsvis fått kraft att bli lyssnade på.

#### **Målgruppens intresse**

Det har blivit lättare att hitta rätt sätt att rekrytera deltagare efterhand. De första grupperna var små och byggdes utifrån enskilda personers nätverk. Oftast fick projektledningen kontakt med de som skulle bli cirkelledare efter tips från kommunen, fritidsgårdar, skolor och föreningar. Men grupperna blev ofta homogena kompisgrupper på grund av snöbollsurval.

I slutet av projektet är grupperna mycket större efter samarbete med skolor och fritidsgårdar. Sådana organisationer har ett stort förtroendekapital sedan tidigare, vilket gör det lättare för ungdomar att tacka ja till deltagande.

#### **Oförutsedda erfarenheter eller resultat (positiva eller negativa)**

Projektledningen framhåller att projektets resultat är bättre än vad de vågade hoppas på, samt att den utvecklade certifieringen är ett mycket positivt oplanerat utfall.

De framhåller också den överraskande låga kunskapsnivån i vissa kommuner. Frågor om extremism och VBE tycks hanterats mer baserat på den rent mänsklig faktor än professionalitet.

### **7. N2 Nyckelpersoner**

Redogör för nyckelpersoners uppfattning och bedömning av projektet.

- Vilka nyckelpersoner har utvärderingen involverat? Motivera urvalet av personer.
- Vad anser nyckelpersonerna om projektlogikens relevans, projektets förankring, förutsättningarna att nå projektmålen och skapa långsiktiga resultat?
- Vad är nyckelpersonernas bedömning av projektets genomförande och uppnådda resultat? Vad finns det för konkreta tecken på att projektet bidrar till önskad förändring i riktning mot målen?

#### **Nyckelpersoner som involverats i utvärderingen**

Utvärderingen har involverat nyckelpersoner som är direkt involverade i projektet genom studiecirkelarna och projektledningen. Under projektets gång har en assisterande roll bytt personal. En person var med initialt och deltog bland annat i att skriva utvärderingsansökan till BRÅ. Hon började dock ett annat jobb tidigt i projektet. Rollen ersattes senare av en annan person som arbetade endast några månader i projektet. Båda dessa hade varit relevanta att intervjua om de hade varit involverade under längre tid. SRC bedömer därför att de inte har tillräcklig erfarenhet av projektet för att inkluderas som nyckelpersoner.

### **Nyckelpersoner som har involverats i slututvärderingen:**

- Anna Valsamidis, Flamman Förebyggande Centrum, projektledare
- Rafi Farouq, Flamman Förebyggande Centrum, verksamhetsledare
- Isis Wikén, Studieförbundet, ledande projektdeltagare

### **Nyttan enligt nyckelpersonerna**

Den faktiska nyttan av projektet kanske inte blev precis den som förutsågs i ansökan. Men projektet har gett olika slags nytta som ringar på vattnet. I en utvärdering av kommuners planer mot VBE, genomförd av Segerstedtsinstitutet, visar att kommuner ofta kopierar varandra. Detta projekt har möjliggjort att kunna lyssna på (de unga) medborgarna själva. Förhoppningsvis kan det leda till mer anpassade och relevanta planer. Projektet har också hjälpt ungdomarna att identifiera och sätta fingret på sin problematik.

I flera kommuner har projektet lett till en kunskapshöjning. De introducerande föredragen och dialogmötena har dels fungerat som en konsultationstjänst, dels lett till att olika aktörer har träffats för ett utbyte.

Erfarenheterna från projektet har även lett till en utveckling och därmed långsiktig nytta för Studieförbundet och Flamman.

### **Nyckelpersonernas syn på projektets relevans i lokalsamhället**

Extremism och VBE är alltmer viktiga frågor på lokal nivå, särskilt i kombination med frågor om kriminalitet och brottsprevention. Varje kommun har gjort en lägesbild och tillsatt en samordnare mot VBE. Men många kommuner uttrycker svårigheter att nå målgrupperna. Frågan behandlas oftast "top-down", vilket gör att man inte får med sig aktörer eller målgrupper. Genom att utgå ifrån och satsa på målgruppen unga i en allt viktigare fråga, anser SRC att projektet har stor relevans. Projektet har genomförts i ett hårdnande socialt klimat med mindre satsningar, vilket också stärker projektets relevans. Projektet har också stärkt ungdomar i vad individer kan göra själva snarare än att vänta på att något etableras i kommunerna.

### **Nyckelpersonernas syn på projektets förankring i de deltagande kommunerna**

Generellt sett har kommunerna bidragit redan genom att delta men det faktiska engagemanget har varierat. Vanligtvis har man haft regelbundna avstämningar och möten, ibland dialog via mejl. Vissa kommuner och roller har dock haft svårt att involvera sig på grund av tidsbrist.

Projektledningen uppfattar att det finns en slags rädsla hos vissa kommuner för utfallet. När det inte finns så stor kunskap finns det en rädsla för att bli "påkommen" eller framstå som dåliga. Mest troligt ligger det i att många kommuner har för lite kunskap kring de här ämnena. Det finns också en rädsla för att delta eftersom det då kan framstå som att det finns problem med extremism eller VBE i kommunen.

### **Nyckelpersonernas syn på förutsättningarna att nå projektmålen och skapa långsiktiga resultat**

Den heltäckande finansieringen gav tillräckliga förutsättningar att genomföra projektet på ett bra sätt. Det tyder på att ansökan var realistisk och rimlig. Att det fanns tillräckliga medel gjorde det möjligt att utveckla materialet efterhand och ha ett flexibelt genomförandet.

Den största utmaningen låg i att rekrytera rätt individer till att jobba i projektet och att de också stannade kvar. En annan utmaning var bristen på etablerade ingångar till kommunerna. Den initiala kontakten med kommuner fick ske på måfå. I slutändan var ingen av dessa utmaningar värre än att de gick att komma förbi, men de skapade periodvis en viss tröghet i projektet.

**Nyckelpersonernas bedömning av projektets genomförande och uppnådda resultat**

Projektet har varit lyckat, men på ett litet annat sätt än planerat. Ledningen fick kämpa med kommunerna att få igång cirklarna. Det faktum att Flamman en civilsamhällesorganisation gjorde vissa kommuner skeptiska till att ingå i samarbete. Det fanns en tveksamhet till om organisationen är en seriös aktör.

# Unga mot extremism – Skåne och Blekinge

Projektlogik

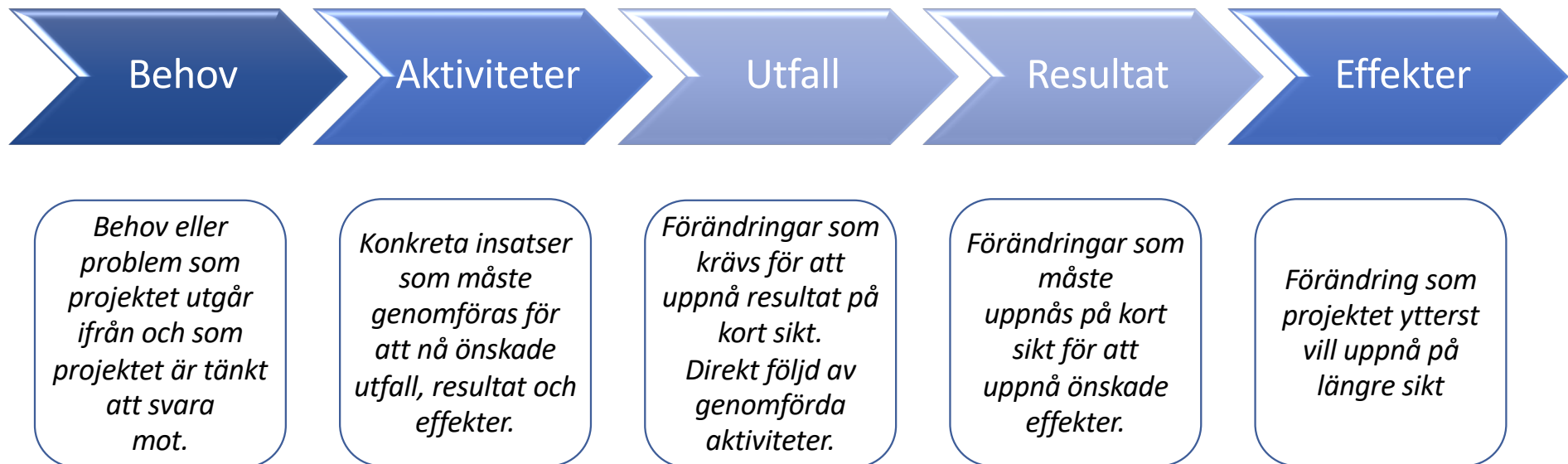
# Introduktion till projektlogik

## Vad är projektlogik?

- En logisk karta över projektets design, dvs hur projektet är tänkt att fungera.

## Varför behövs projektlogik?

- Klargöra projektets åtagande och målsättningar
- Tydliggöra hur projektets olika delar förhåller sig till varandra
- Skapa grund för att mäta resultat och effekter



## Behov

*Motverka att individer utvecklar antidemokratiska tankar och en misstro mot samhället.*

*Att arbeta förebyggande mot radikaliserings och våldsbejakande extremism och med ungdomar i normbrytande beteenden.*

*Erbjuda alternativ till destruktiva maskulinitetsnormer som kan skapa motståndskraft mot våldsbejakande extremism.*

*Skapa forum för dialog och förutsättningar för unga att vara delaktiga, där de unga själva kan driva på och involveras i kommunernas arbete mot våldsbejakande extremism.*

## Aktiviteter

*Utveckla studiecirkelmateriale.*

*Ta fram en studiecirkelserie för unga män i åldern 13–20 år.*

*Utbilda lokala studiecirkelledare.*

*Genomföra studiecirkel med 8–12 deltagare i 10 orter i Skåne och Blekinge.*

*Sammanföra unga, civilsamhälle, kommun och beslutsfattare i dialogmöten.*

*Utvärdera Studiecirkelmaterialet.*

*Sprida studiematerialet till andra verksamheter och orter.*

## Utfall/resultat

*Frågan om maskulinitet kopplat till våld, psykisk ohälsa och våldsbejakande extremism ska ha lyfts i varje kommun.*

*Skapa bestående plattform där ungdomar efter projekts slut fortsatt är delaktiga i kommunens arbete mot våldsbejakande extremism.*

*Att kommunernas handlingsplaner mot våldsbejakande extremism kan få större förankring i målgrupperna.*

*Starta upp fler cirklar med utbildning inom skolan och civilsamhället i kommunerna allteftersom.*

*Att fler städer i dessa två län ska komma igång med sitt arbete mot våldsbejakande extremism likt storstäderna.*

*Att vi i de kommuner vi arbetat med skapat motståndskraft bland unga som de i sin tur arbetar för att sprida vidare.*

*Att ha gjort effekt på kommunernas handlingsplaner så att de blir mer styrda av den faktiska målgruppen och civilsamhället.*

*Kunskapsnivån ska ha höjts i frågan om grundorsakerna till unga väljer att ansluta sig till våldsbejakande grupperingar och skyddsfaktorerna som ska förebygga det.*



# Övergripande projektlogik UME–SB

